

TÜRK SENDİKACILIĞININ İNKİŞAFINA MANİ OLAN BAZI SEBEPLER

BAHİR ERSOY

Tekstil ve Örne Sanayii İşçileri Sendikaları Federasyonu Reisi

Memleketimizde sanayi yenidir. Bununla beraber lonca devrini bir tarafa bırakırsak 1871 senesinde ameleperver cemiyetinin kurulduğunu ve bunu bazı cemiyetlerle, amele yardım sandıklarının takip ettiğini görürüz. Bu teşkilatlanma bir zaruretin ifadesi idi. Çünkü Türk işçileri Ecnebi şirketler tarafından hudutsuz istismar ediliyorlardı. İşte mevcut haksızlıkları önlemek ve kendilerine yeni haklar sağlamak için işçiler toplanıyorlardı. Haziran - Temmuz 1908 ayları, Osmanlı İmparatorluğunun adeta grev ayları oldu. Bu hâl mütehakkim ve frenleyici zihniyeti harekete geçirdi. Böylece 27 Temmuz 1325 (1909) tarihinde «Tatili Eşgal Kanunu» neşredildi. Bu kanunla grevler durduruldu. Mevcut sendikalar fesholundu. Hattâ yeni sendikaların tesisi de yasak edildi.

Tatili Eşgal Kanunu Demiryolları ve Havagazi gibi âmme hizmetleri gören iş kollarını istihdaf ediyordu.

Peki, hususî iş kolları serbest mi kalacaktı? Tabiatıyla hayır! Nitekim Tatili Eşgal kanununu yapan zihniyet, onu bir kaç gün ara ile takip eden cemiyetler kanunu neşretti (3 Ağustos 1909). Bu kanunla da cemiyet ve teşekküller kurma hürriyeti tahdit edildi.

Böylece yasaklar silsilesi ile sarılan işçiler müşkülâtla da olsa cemiyet teşkil etmeğe çalıştılar. Mevcut cemiyetler kanununun diktiği maniaları aşarak kurulan cemiyetler arasında «Osmanlı Sanatkâran Cemiyeti» ile reji işçilerinin kurduğu «Amele İttihadı Cemiyeti» ni zikredebiliriz.

Amele ittihadı cemiyeti 1911 de diğer Amele teşekkülleri ile bir federasyon tesisine çalışmış ise de muvaffak olamamıştır.

26 Mayıs 1912 de Bomonti bira işçilerinin, idarecilerinden dokuz kişinin işten atılması karşısında grev yaptıklarına şahit oluyoruz. Bu suretle 1912 senesinde işçilerin teşkilatlanmak için hummalı bir faaliyete giriştiklerini görüyoruz. Fakat Balkan harbinin çıkışı bu hareketin inkişafını da durdurmuştur. Hele 1913 Bâbiâli baskını her türlü demokratik gelişmeyi baltalamıştır.

Memleket yeni bir harpten ve yeni bir hareketten henüz kurtulmuştu. Kendi kendine biraz çekidüzen vermeye çalışması gerekirdi. Lâkin dünya buhranı almış yürümüştü. Memleketler harıl, harıl harbe hazırlanıyorlardı. Böylece 1914 senesine adım atılmış ve nihayet avrupanın bir köşesinde alevlenen barut bütün dünyayı sarmış, birinci dünya harbi patlak vermişti. Biz bu ateşin dışında kalamadık. Memleket bir hayat memmat mücadelesine girdi. Bu cidalde Türk işçisi de kendine düşen vazifeyi alınının akı ile yaptı. Zafar parolası ile harp ekonomisi için çalıştı.

Birinci cihan harbi, safında bulunduğumuz Milletlerin mağlûbiyeti ile bitince vatanın mühim bir kısmı bu arada İstanbul da düşman tarafından işgal edildi. Bu hal ilânihaye devam edemezdi. Nitekim de etmedi. İstiklâl mücadelesi başladı. Türk milleti hürriyet ve istiklâl uğruna şahlandı. Bu meyanda Türk işçileri de işgal kuvvetlerine dayanan müstemlekeci zihniyete karşı ayaklandı. Muhtelif grevler yaptı. 1. Temmuz 1919 da eteşçilerin grevi bunlardan birisidir. 13 Ekim 1922 de Şark Demiryolu işçileri ve bunları takiben Tranvay işçileri grev yaptılar.

İstanbul'un kurtuluşundan sonra mevcut işçi teşekküllerinden 16 sı birleşmek için müzakereler yaparak bir anatüzük meydana getirdiler. Fakat işçilerin teşkilatlanmasından ürken bazı şahıslar onların bu hareketlerini de baltalamak üzere harekete geçtiler. Bu köstekleyici faaliyetin neticesinde hükümet 4 Mart 1922 de «Takriri Sükûn Kanununu» çıkardı. Bu kanun işçilerin teşkilatlanmasını durduracak kuvvetli bir fren vazifesini gördü. Bu hal bir müddet devam etti.

1924 te Ticaret Vekâleti «Mesai Kanunu» namı ile 120 maddelik bir tasarı hazırladı. Lâkin kanuniyet kesbetmedi.

4 Nisan 1926 da Medenî Kanun kabul edildi. Bu kanun gayet liberal bir bünye taşımakta idi. Fakat mevcut ve mer'i cemiyetler kanunu cemiyetlerin kurulması hususunda tahditkâr bir bünye taşıyordu. Günün iktidar partisinin 1927 senesinde yaptığı kongresinde tüzüğün 40 ıncı ve diğer maddelerine verdiği ifade ile günün tek siyasi partisi millî bir vasi haline geldi. 1931 senesinde yapılan

kongresinde bu uğurda yeni merhaleler kaydetti. 1932 tarihinde (192) maddelik ilk iş kanunu tasarısı yapıldı. Fakat bunun da meclisten geçmesine imkân hasıl olmadı. Zamanın İktidar partisi 1935 senesinde yaptığı kurultayı ile «Tek parti, Tek Millet, Tek Şef» sistemini tam kuvvetlendirmiş oldu. Buna muvazi olarak işçilerin cemiyet veya Sendika kurarak teşkilâtlanmasını önlemek için her türlü baskı hareketlerine baş vurulmağa başlandı.

Her geçen zaman zarfında memleket sanayii biraz daha gelişiyor, Fabrikaların adedi artıyor, işçi adedi yükseliyordu. Bu zaruretler işçilerin teşkilâtlanmasını şart kılıyordu. Binaenaleyh elbette bu bapta çalışılacaktı. Nitekim bütün baskılara rağmen işçiler zaman, zaman yeni haklar kurtarmak veya kendilerine yapılan haksız muamelelere son vermek için mücadele etmekten geri kalmadılar. Lâkin her teşebbüse geçen, ya çok şiddetle cezalandırıldı veya çok kötü bir damga ile damgalandı. Komünistlik yaftası açılan ağızları kapatmak için harcıalem hale geldi. Birisi kıpırdarsa «vay komünist vay» diye susturuldu. Bu şiddet hareketi bazı muhitleri sindirdi. Fakat buna rağmen işçi hareketleri yer yer devam etti.

Cemiyetin sanayi ve sosyal tekâmülünün sevki ve işçilerin işverenlerle olan münasebetlerinde zuhur eden hâdiseler günün hükümetini harekete geçirdi. Böylece yeni yeni hallerle karşılaşan günün hükümeti, muhtelif bahanelerle yüzüstü kalan yukardaki tasarıların mucip sebeplerini de nazara alarak bir iş kanunu tasarısını meclise sevketti. 8.6'1936 tarihinde 3008 sayılı iş kanunu grev hakkını yasak eden hükümlerle çıktı.

İkinci cihan harbi Demokrasilerin lehine neticelendi. Muhtelif beynelmilel anlaşmalara imzalar atıldı. 1944 senesinde neşredilen Filâdelfiya beyannamesi bunlardan birisidir. Beyanname Sendika hak ve hürriyetinin her memleket için teessüs etmesi gerektiğini belirtiyordu. Bu suretle iç ve dış tesirler günün hükümetini daha anlayışlı hareket etmeye sevketti. Böylece 28.6.1938 gün ve 3512 sayılı cemiyetler kanunu, 4919 sayılı ve 11.6.1946 tarihli kanunla tadil edildi. Bu suretle «sınıf esasına müstenid dernek kurma yasağı» kaldırıldı. Bunun üzerine muhtelif işçi sendikaları kuruldu. Fakat sıkı yönetim hâlâ devam ediyor, işçinin teşkilâtlanmasını istemiyen zihniyet hâlâ hâkim bulunuyordu. Hükümet kesin hareket ederek 16 Aralık 1946 da muhtelif bahanelerle mevcut sendikaları kapattı. Lâkin bu hareket elbette beynelmilel anlaşmalara aykırı, elbette tekâmül eden hayat şartlarına cevap vermekten uzaktı. Ve nihayet

bu zaruretlerin tesiri altında hükümet 20.2.1947 gün ve 5018 sayılı Sendikalar kanununu çıkardı. (İşçi ve işveren sendikaları ve sendika birlikleri hakkında kanun) adını taşıyan bu kanunda sendikalara üyelerini tam temsil etme yetkisi verilmektedir. Sendika, üyeleri adına taraf olarak muhakeme huzuruna çıkamaz, sendikalar siyasetle uğraşamaz Mad : 5. Fakat uğraşılmayacak siyaset nedir? Bu husus vuzuhlandırılmamıştır. Bu da sendikaların hayatını hükümet edenlerin siyasî kanaat ve tefsirlerine bırakan çok tehlikeli bir hükümdür. Ayrıca kanun sendikaların maddî kalkınmalarını kösteklemek için mümkün olan hükümleri ihtiva etmektedir. Sendikalar kooperatifler kuramazlar. Fakat kurmak için teşebbüste bulunurlar, yardım ederler (Madde: 4.. F.H.) «Ticari gayelerle olmamak şartıyla sağlık ve spor tesisleri kurabilir; ve işletebilirler» (Madde : 4. F.H.). «Hastalık işsizlik, Sakatlık ve ölüm halleri için yardımlaşma sandığı» kurabilirler. Madde : 4 F.D. Şu hükümler gösteriyor ki, kanun sendikaları mümkün merteye yardım sandığı halinde görmek istemektedir.

İşte bu zihniyetle hazırlanan kanuna dayanılarak hükümet kendi yakın adamlarını sendika kurmak için teşvik etmeye bşaladı. Yer, yer ideal işçilerin meydana getirdiği sendikalar kurulduğu gibi, yer yer de günün hükümet edenlerine yakın olanlarının kurduğu sendikalar görüldü. Bu suretle uzun bir tazyik ve sükûtun sonunda 5018 sayılı kanunun gösterdiği kolaylıkla bazı müteşebbis işçiler harekete geçebildi. Uzun senelerin şiddet ve tedhiş siyasetinin işçiler üzerindeki tesirini nazara alarak o günün işçi psikolojisini tahlil edelim. İşçiler üç haleti ruhiye etrafında toplanmış vaziyette idiler.

Birinci gurup işçiler sendika kurmaya veya kurulan sendikaya üye olmaya korkuyorlardı. Bunlar maziye hatırlıyorlar, istikbalin tekrar maziye dönüş olacağından çekiniyorlardı. Onlar hâlâ mazi-deki itham ve töhmetlerin acısını unutamıyorlardı.

İkinci gurupta hükümet edenlerin yakınları toplanmıştı. Bunlar onlara güveniyor, bu suretle birinci guruptaki mütereddidlerin düşüncelerine ehemmiyet vermiyorlardı. Bunlar hevesli idiler. Bir cemiyetin başında veya idaresinde bulunmak bunlar için faydalı hem de çok faydalı veya zevkli idi.

Üçüncü gurup işçiler ise bahsettiğim iki gurubun dışında kalan gençlerdi. Bunlar geçmişin acılarını tatmamışlardı. Tecrübeleri yoktu, ekserisi okuma yazma bilmiyordu. Bilenlerin okuma arzularını kamçılایıcı bir tahrik yoktu. İş kanununun mevcudiyetine rağ-

men devamlı fazla mesai çalışmanın verdiği yorgunluk buna inzimam edince işçi okumuyordu, okumadığı için de öğrenmemiştir. Öğrenmediği için de lâkayitti. Bigâne idi. İşte bu atmosfer içinde kurulan sendikalar yavaş, yavaş faaliyet sahalarını genişletmeye başladılar. Nihayet hükümet edenlere yakın sendikalarla diğer sendikalar arasında bir prensip mücadelesi başladı.

Kendileri için gaye olarak günün hükümet edenlerinin desteklenmesini vazife edinenler sendikaları bir yardım sandığı haline sokmaya çalıştılar. Onların hatırlarından işçinin yaşama şartlarını islâh için işveren ve hükümet nezdinde rica netice vermezse miting ve S. gibi yollara baş vurmaya geçmedi. Hattâ İstanbulda Eyüpte yapılan «İşsizliği Protesto» adlı mitingün desteklenmesi için çok çalışanlar, bu işe teşebbüs edenleri komünistlikle itham edenler dahi çıktı. Hülâsa bu devirde sendikaların aktif olması istenmiyor, Pasif halde kalmaları için her çareye baş vuranlar çıkıyordu. Fakat bu destekleyici hareketler hâdiselerin akışını durduramıyacaktı. Hayat tekâmül etmektedir. Sendikalar elbette inkişaf edecekti. Ama bu inkişaf normal seyirle olmamıştır.

Eğer normal seyirle olsa idi, bugünkü sendikalarımızın daha ileri bir mevkiye olmaları gerekirdi. Sendikacıların bir çok eksiklikleri vardı. Bu eksiklikler cemiyetin tekâmülünün ağırlığında tesirini gösteriyordu.

a — İş ağırdı. Fazla mesai bünyeleri yıpratıyordu. İşçiler yorgun düşüyorlardı. Tahsil seviyeleri çok düşüktü, okumuyorlardı. İşçi tarihine vakıf değillerdi. Eğer gerek Türk işçi hareketlerini gerekse Milliyetçi Demokrat Hür Dünya memleketlerindeki işçi hareketlerini okumuş ve öğrenmiş olsalardı cemiyetlerine çok faydalar sağlardı. İşçiler arasında sınıf şuuru tam olarak teessüs edebilirdi. Fakat nerde o kültür ve o fikri telkin edecekler?

b — Bütün bu noksanlarına rağmen bazı sendikacılar her şeyi bildiklerini zan ederlerdi. Bu emniyet içerisinde işçilere mevcut teşkilâtın seri bir inkişafın verdiği zafer olduğunu gösterir, asırların senelere sığdığını iddia ederlerdi. Ve nihayet işçiye halin kifayetsizliğini açık açık söylemez, hükümetin yapacağı maddî yardımlarla noksanların telâfisine çalışırlardı. Bu hareket tarzı işçiye uyuturucu morfin tesiri yapardı.

c — İş kanununun 30. cu maddesi işçilerden kesilen ceza paralarının yardım sandıklarına devredilmesini mümkün kılar. Sendika-

lar hükümetten bu paraları çekebilmek için yardım sandıkları kurma heveslerine kapıldılar. Nihayet sendikalar böylece yardım sandığı hüviyetine bürünmeye çalıştı. İşçinin ücreti düşüktü. Hayat pahalı idi. Geçim zordu. Bu şartlar içerisinde sendikalar işçiye sosyal yardımlarla seslendiler. İşçi ayda bir lira aidata mukabil onbeş günde otuz lira hastalık yardımı yapan sendikanın bu cazibesi ile sendikaya bağlandı. Bağlandı ama bu bağlanış sendikanın hukukî varlığının anlaşılmasından doğan bir samimiyetle değil, darlık içerisinde kendisine yapılacak sosyal yardımın sihiri ile oldu. Bu bağlanış kuvvetli bir topluluk yaratmaktan ziyade sadece bir miktar üye topluyabildi. Hepsi bu kadar. İşçiye sendikanın hukukî vechesi anlatılmamıştı. Anlatılmayan şeyi işçi elbette bilmiyecekti. Zaten bunun içindir ki ilk devrelerde işçiler sendikaları «bir koy beş al sandığı» zannettiler. Bu hal sendika kasasında para biriktirmiyordu: Neticede sendikayı üyelerine nâfi olacak faaliyetten mahrum ediyordu. Bazı işverenler de sendikalardaki bu hayır severliği tahrike savaşıyorlardı. Zaman zaman temas ettikleri sendikacılara sendikanın esas gayesinin sosyal yardım olduğu fikrini telkine çalışıyorlardı. Bu tip işverenler bir taşla iki kuş vurmak istiyorlardı.

1 — İşyerinde çalışan işçinin kendinin gerek kanunen gerek bir insan olarak yapmakla mükellef olduğu yardımı sendikaya yaptırmak, böylece sosyal mükellefiyet tahsisatından tasarruf sağlamak,

2 — Sendikanın kasasında para birikmesine mani olmak, zira işçiler ergeç şuurlanacaklar, içlerinden sendika kültürünü hazmetmiş idareciler çıkaracaklar. Bu idarecilerin rehberliğinde kasası dolu olan sendikalar çabuk toparlanacaklar. Suiniyet sahibi işverenlerin işçileri insanlık şartlarından uzak bir atmosfer içinde çalışmalarına mani olacaklar. Bu işverenlerin kazançlarından kısıntı veya emretme diğer bir deyişle tahakkuk zihniyeti ile hükmetme heveslerinden fedakârlık yapmalarını icap ettirir. İyi niyet sahibi olmayıp fakat kendi menfaatlerinin icap ettirdiği zaman uzakları görmesini bilenler daha başlangıçta sendika idarecilerine tatlı görünerek işi lehlerine yürütmeye çalışırlar.

Son birkaç sene içerisinde bazı sendikalar bu şekilde yapılan sosyal yardımın kendilerinin zararına olduğunu gördüler. Sosyal yardımlardan rücû etmeye çalıştılar. Bir kısmı tamamen kaldırdı, bazıları ise ancak yardım nisbetini kısılabildi. Fakat muhakkak olan bir şey varsa bu iş kolay olmadı. Islâhat teşebbüsünde bulunan sen-

dikadan ilk hamlede üye istifaları müşahede olundu. Evet bu günün Türk İşçi Sendikaları hakikaten 1947 senesinin sendikalarından daha çok ve daha müttekâmil teşkilâta sahiptir. Fakat kifayetsiz bir teşkilât, 1954 senesinin tekâmülü ile mukayese edilemeyecek kadar az bir inkışaf. Bu inkışafın daha fazla olması icap ederdi. Evet Mıntika birlikleri, Branş Federasyonları ve Konfederasyon teşekkül etmiştir. Bunlar birer realitedir. Fakat bu teşekküller işçiye beklediği randımanı vermekten uzaktır. Şurasını da memnuniyetle kaydedelim ki, bu gün dünden daha çok, işçiler teşkilâtlarına alâka duymakta, kifayetsiz de olsa okumaya karşı ilgi göstermektedirler. Sendikanın prensiplerine biraz sadıktırlar. Onların bu tekâmülü kendilerini «uyanıktırlar» diye vasıflandırmıya hak kazandırmaz. Öyle fabrikalar vardır ki, işveren iş şartlarında kendi lehinde değişiklik yapar, işçiler bu haksızlık karşısında sukutu ihtiyar ederler. Kanunların uzun müddet cemiyet kurma yasağı altında, işçi uyanmamış olmanın cezasını çeker. Eğer işveren iş şartlarında kendi lehinde tadilât yaptığı zaman işçiler toptan işi durdurarak çalışmaya son verebilseler bu Lokavt olur. (İş Ka. Mad. : 74/2). Bu takdirde işveren savcılığa gider. Neticede iş mahkemeye intikal eder. İşte bu neticeden korkacak işveren de bozduğu iş şartlarını kendiliğinden düzeltmek zorunda kalır.

Buna mukabil bu günkü çalışma mevzuatı da sendikaların gelişmesini sağlayıcı hükümlerden mahrumdur. İşçiye Grev hakkı verilmemiştir. Sendikalar bu silâhın himayesinden mahrumdurlar. Ayrıca gerek işçi sendikasını ve gerekse iş vereni kollektif akit yapmaya mecbur edecek mevzuat hâlâ çıkarılmamıştır. Sendikalar kanunu bir kimşenin sendikaya üye olması veya olmaması hususunda tazyik edilmesini yasak etmiştir (Madde : 9). Fakat bu yasak fiili işliyenin ne cezaya çarptırılacağına dair sarahat yoktur. Binaenaleyh işverenlerin işçileri sendikaya üye olmamaları için tazyikleri sabit olduğu halde yasak fiili işlemenin icap ettirdiği ceza olmadığından elini kolunu sallaya sallaya gezer.

Sendikalar için mühim bir dert de siyaset meselesidir. Sendikalar sureti kat'iyede siyasetle uğraşamazlar (S.K. Madde : 5). Bu itibarla siyaset Sendikalara açık olarak giremez. Fakat zaman, zaman sendikaların bünyesinde siyaset kokusu sezilir. Bu halin nasıl olduğunu araştırmaya lüzum yok. Zira herşey açık, her şey vazıh olarak görülebilir. Bazı siyaset simsarları mensup olduğu parti organlarına şirin görülebilmek için onların temayüllerine göre sendika içinde icraat gösterirler, uğraşırlar, didinirler. Bu riyakârlara

karşı hakiki sendikacıların kampanya açtığı görülür. Böylece tekâmül için düşünülecek zaman kalmaz. Particilik zihniyeti genç Türk sendikalarının tarihinde çok acı ve yıkıcı izler bırakmıştır, denirse yalan söylenilmemiş olur.

Sendikaların inkısaflarını köstekliyen en büyük âmillerden birisi de sendika liderleri arasındaki şahsî rekabet hissi ve liderler arasında nadir de çıksa, prensipleri midesi uğrunda harcıyanların mevcudiyetidir. Halbuki uzun seneler göstermiştir ki, bazı sendika idarecileri seçme ve seçilme meselesini normal yoldan çıkarmışlardır. Kongrede her türlü mücadele yapılır. Bu mücadelelerde bir taraf kazanır, diğer taraf kaybeder. Artık mücadele bitmelidir. Cemiyet üyelerinin dertleri ile ilgilenmelidir. Bu prensipten yürüyerek birinci gurup çalışmalara başlar. Gündüzün 8-10-11 saat fabrika mesaisinden sonra akşam sendikasına koşar. «Aman üyelerime nafi olayım» der. Kongreden mağlûp çıkan gurup bu neticeyi hazmedemez. Gizli faaliyet başlar. Yeni idareciler aleyhine iftira ve tezvîr kampanyası açılır. Aman nerelerden bahs edilmez ki...

Başkanın işverenlere dalkavukluk ettiğinden, idarecilerin sendika parasını yediğine kadar... Bu kirli yalanın neticesi, imza toplanmasına ve yeni bir kongreye dayanır. Tekrar hararetli, hararetli kongre yapılır. İftiracılar bu kongrede de mağlup olurlar. Yeni bir taktikle tekrar kongre yaptırılır. Bu defa mukabil gurup işbaşına getirilir şimdi de son kongrede kaybedenler kampanya açarlar. İşçiler bu iki taraflı çekişmenin nereye varacağını hesaplamaktan artık usanırlar. Üye olacakların bir kısmı vazgeçer, bir kısmı ise mütereddit bir halde sendika giriş kâğıdına imzasını atar. Sendika üyesi olan işçilerden bazıları da bu işin sonu olmadığı zannı ile istifa ederler. Bu arada işçilerin sendika idarecilerine itimadı sarsılır. Haliyle o sendikanın üye sayısı artmaz. Topluluğa dayanmayan bu sendikanın da teşebbüsleri akim kalır. Normal bir terakki kaydedemez. Bu idareci mücadelesi zaman zaman işverenle sendika ihtilâfı halinde tecelli eder. Hakikatta ruhu ve benliği ile işçi olmıyan her nasılsa geçimini işçi kisvesi altında kazanarak temin eden bazı şahıslar, o sendika idarecilerinin makul kanunî yollarla üye haklarını aramasından müteessir olan suiniyet sahibi işveren tarafından muhtelif yollardan avlanırlar. Sendikacılığın (S) sinden haberdar olmayan bu mide düşkünleri sendikanın namuslu idarecilerini işten uzaklaştırıp mekanizma başına geçirmek isterler. Zaman olur muvaffakiyet kendilerine güler. İdare heyetini ele geçirirler. Sendikayı pasif hale sokmak için ellerinden geleni yaparlar. İşçiler tarafından

durum anlaşılır. İşçi bu midencilik gurubunu işten uzaklaştırır ama, sendika ilerleme babında oldukça zaman kaybetmiş olur.

Hattâ öyle zaman olur ki idealist sendikacıları iş başından uzaklaştıramıyacıklarını anlayan bu tip adamlar, işverenlerine hoş görünmek için yeni bir sendika kurmaya teşebbüs ederler. Hattâ kururlar da. Yeni kurulan bu sarı Sendika ile hakikî işçi sendikası mücadele etmek zorunda kalır. İki sendika bir birini yıkmak için tertip düşünmekten sendikacılığın terakki kaydetmesine zaman ayıramaz olurlar. Bu çekişmenin sonu da böylece sendikaların yerinde saymasına münce olur. Ve işçi, sendikadan beklediği faydayı bulamaz hale gelir. Şu halde sendikaların inkışafının normal hale intikal edebilmesi için,

1 — Sendikalar kanunu, sendikalara aktif bir istikamet verebilecek şekilde tadil edilmelidir.

2 — İşçiye grev hakkı verilmelidir.

3 — Kollektif akti mecburî kılacak kanun çıkarılmalıdır.

4 — Sendikalarla yardım sandığı müessesesi bir birine karıştırılmamalıdır.

5 — İşçiye okuma imkânı sağlıyan kurs, Seminer, Okul, Enstitü v.s. gibi müesseseler açılmalıdır. İşçi de bol bol okumalıdır.

6 — Parti siyaseti sendikalara sureti kat'iyede girmemelidir.

7 — Sendika liderleri çok okumalı, sendikaların meslekî, iktisadî ve sınıf vahdetini arzetmesini temin edecek teşekkül vasıflarını muhafaza etmeye çalışmalı, İş piyasasına ve iş gücü arzı meselelerine hâkim olmalı, konjonktür temevvüçlerinin, ücret hadlerinin seyirini, iş gücü arz ve talebindeki tahavvülleri takip etmeli, sendikanın daima toplu, daima kuvvetli bir cemiyet halinde yaşamasını temine ve bölünmelere mani olmaya çalışmalıdır. İşçilerin umumî talim ve terbiyeleri ile meşgul olarak çalışan sınıfların kültür seviyelerini yükseltmeye uğraşmalı, Bilgisizlik veya saygısızlık sebebi ile kanunu ihlâl edenlerin hakkında kanunu tatbik ettirmek için vazifeli makamlara yardımcı olmalı, sosyal ve ekonomik politikayı hazmetmeli, teşebbüs ehliyetine malik, şahsî kapris ve mücadeleden uzak bulunmalıdır. Hâdiseleri olduğu gibi aksettirmeli üyeyi hakikat üzerinde tam tenvir etmelidir. Sendikanın parası hususunda titiz olmalı, sendika kasasının bir nevi emniyet sandığı olduğu fikrini muhitine telkin edebilmelidir.

Bütün bunların yanında sureti kat'iyede, sendika muhitine siyasî parti politikasını sokmamalıdır.

8 — İşçi, işçi olduğunu anlayıp sendikayı benimsemelidir. Tam uyamık bir işçi kitleesine sahip sendika, bence hakiki sendikadır. Uyamık üye idarecisinin de başkasının da sendikaya zarar getirecek hareketlerde bulunmasına meydan vermez.

Binaenaleyh sendikaların inkişaf kilidi işçinin ta kendisidir. Uzağı beyhude aramamalı.